Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

PSZICHIÁTRIAI BETEGEK, SZENVEDÉLYBETEGEK, HAJLÉKTALAN SZEMÉLYEK SEGÍTŐJE

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉSZÍTETTÉK:

Füleki Tímea Mária
Tatai Edina

SZAKMAI LEKTOR:

Szőke József

TARTALOM

Bevezető 4

A képzés indoklása, szabályozásának jogi háttere 5

A képzés jogi háttere 5

A képzés megnevezése 5

A képzés szervezésének feltételei 6

Képzőhellyel szembeni elvárások 6

Személyi feltételek 6

Tárgyi feltételek 8

A képzés bemeneti követelményei 9

Felmentések kezelése 9

A képzés felépítése **10**

A képzési program célja 10

A program célcsoportja 10

Általános szakmai követelmények 10

A képzési idő 11

Teljesítési követelményrendszer 12

Vizsgakövetelmények 12

A záróvizsga értékelése 12

Javító- és pótlóvizsga 12

A képzés által nyújtott képesítés 13

A képzési program témakörei **14**

1. témakör: A PSZH segítő tevékenység szakmai alapjai 14

2. témakör: Szakmai alapismeretek 17

A képzési program gyakorlata **21**

Bevezető

A pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek segítője (a továbbiakban: PSZH segítő) képzés célja, hogy a képzésben résztvevő személy számára biztosítsa a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását.

A képzés konkrét célja: a képzésben résztvevő alapvető ismereteket, a kompetenciájába tartozó tevékenység végzéséhez elméleti és gyakorlati tudást szerezzen

- a pszichoszociális problémákkal küzdő személyekkel történő foglalkozás szakmai alapjairól, értékrendszeréről, a szociális segítés főbb alapelveiről;
- az ember szociális szükségleteiről, a család gondozó funkciójáról és felelősségéről, a társadalomnak a pszichoszociális problémával élő ember iránti viszonyáról, a célcsoportot érintő problémákról;
- a különböző célcsoportok jellemzőiről, a rehabilitáció, a habilitáció és a gondozás alapfogalmairól, eszközrendszeréről;
- a szociális ellátórendszeren belül, a pszichoszociális problémával élő személyek számára biztosított személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatási formák szakmai feladatairól és működési feltételeiről;
- az egyes szolgáltatások tekintetében a kompetenciájába tartozó tevékenységek elméleti hátteréről és gyakorlati megvalósításáról, kivitelezéséről;
- a pszichoszociális problémával élő ember esetében a legjellemzőbb élettani és kórélettani ismeretekhez kapcsolódó és a kompetenciájába tartozó tevékenységek elméleti hátteréről és gyakorlati kivitelezéséről;
- a szocio- és foglalkoztatás-terápiák alapjairól, jelentőségéről, fajtáiról, módszereiről és eszközrendszeréről.

A résztvevők a képzés során váljanak képessé:

a) a szakképzett ápoló vagy gondozó munkakörben foglalkoztatott személy közvetlen irányítása és felügyelete mellett a pszichiátriai vagy szenvedélybetegséggel, továbbá hajléktalansággal (a továbbiakban együtt: pszichoszociális probléma) küzdő személy egyes alapvető szükségleteinek kielégítésében tevékenyen rész venni;
b) a képzés során kialakított, továbbfejlesztett kompetenciák birtokában az ápoló vagy a gondozó irányítása mellett aktívan közreműködni a szociális szolgáltatások szakmai programjának a megvalósításában;
c) a pszichoszociális problémákkal küzdő személyek személyes szükségleteinek felmérésében történő közreműködésre, a személyes szükségletek kielégítésére mindazon feladatok tekintetében, amelyek nem igényelnek ápolói vagy gondozói beavatkozást;
d) a pszichoszociális problémákkal küzdő személyeket támogatni az önálló tevékenységek végzésében és a személyes környezet kialakításában;
e) a pszichoszociális problémákkal küzdő személyek sajátos szükségleteinek a szakképzett dolgozó által történő felmérését követően, a gondozóval és/vagy ápolóval együttműködve a gondozási, továbbá az ápolóval együttműködve az ápolási folyamatok egyes – kompetenciájába tartozó – részfeladatainak elvégzésére, tevékenységével hozzásegíteni a szakképzett dolgozót a szakmai feladatok hatékonyabb megoldásához.

A KÉPZÉS INDOKLÁSA, SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

A szociális szolgáltatásokat érintően bevezetni kívánt Pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek segítője képzéssel az ágazatban munkavállalóként jelen lévő, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: SzCsM rendelet) 3. számú mellékletében meghatározott szakképzettséggel nem rendelkező munkavállalók számára, a munkakörbe tartozó tevékenységek szakszerű elvégzését támogató kompetenciabővítésre kerül sor.
Az SzCsM rendelet a szociális szolgáltatások működtetéséhez szükséges személyi feltételek körében:

- alapszolgáltatás esetén 50 %-os,
- a szakosított ellátás esetén 80 %-os

szakképzettségi arányt határoz meg.

A szabályozásból adódóan az ágazatban jelentős számban dolgoznak szakképzetlen személyek. A szakképzettségi arány emelése az ágazat alacsony humánerőforrás megtartó képessége miatt nehézkes, ugyanakkor az igénybevevők biztonsága, az emberi méltóság megőrzését szem előtt tartó szolgáltatásnyújtás megvalósítása miatt elengedhetetlen a szakképzettséggel nem rendelkező, laikus munkavállalók képzési rendszerének kidolgozása.

Az ágazati képzések között bevezetésre kerülő segítő képzések célja a szakképzetlen személyek szakértelmének, szakmai rálátásának és célcsoport specifikus ismereteinek bővítése oly módon, hogy az egységes szabályok és egységes szakmai tartalom mentén valósul meg.

A segítő képzés mint lehetőség megteremtésével hosszú távú célként megfogalmazódik a szakképzettséggel nem rendelkező személyek ágazat iránti elköteleződésének elmélyítése, és az ágazat profiljába tartozó szakma jövőbeni megszerzésének elősegítése, támogatása is.

A képzés jogi háttere

Törvények

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

Miniszteri rendeletek

14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet a szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről
1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

A képzés pozicionálása a képzési/továbbképzési struktúrában

A képzés a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fktv.) 1. § (2) bekezdése szerinti, jogszabály alapján szervezett képzés.

A képzés megnevezése

Pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek segítője

A képzés szervezésének feltételei

Képzést az NSZI által pályázati úton kijelölt szervezet (a továbbiakban: képző) végezhet (14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet)

A gyakorlati képzést a foglalkoztatást biztosító szervezettől különböző szociális szolgáltatónál/intézménynél kell megszervezni. A képzést megelőző időszakban megszerzett szakmai gyakorlat nem vehető figyelembe a képzési kötelezettség teljesítéséhez. Az oktatók felkészítése során a gyakorlati képzésben részt vevő oktatókat is megfelelő felkészítésben kell részesíteni.

Online képzés szervezése:
A képzési program keretében nem engedélyezett.

Képzőhellyel szembeni elvárások

a) személyi feltételek

A képzésben szakmai tantárgyakat oktatóknak a Képzési Programban (a továbbiakban: KP) feltüntetett szakmai képesítéssel kell rendelkezniük.

Az oktatók felkészítése során a gyakorlati képzésben részt vevő oktatókat 3 órás felkészítésben kell részesíteni.

- A felkészítés során megismerik a képzési program célját, tartalmát, egységeit, speciálisan a szakirányú képzésre fókuszálva.
- A gyakorlati képzést vezetők megismerik a tananyagban szereplő szakmai ismereteket és azokra alapozva a gyakorlati képzésben elsajátítandó készségeket, kompetenciákat, melyeket a hallgatóknak a gyakorlat időtartama alatt elsajátítani szükséges.

Tantárgyak szerinti bontásban:

Tantárgy	Oktató végzettsége, képzettsége	Oktató szakmai tapasztalata, és oktatási gyakorlata
Szociális munka alapismerete – a segítő tevékenység	szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális menedzser, szociális szervező	3 éves szakmai gyakorlat szociális ellátások területén
Jogi alapismeretek	szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális menedzser, szociális szervező, okleveles jogász	3 éves intézményvezetői szakmai gyakorlat szociális ellátások területén
A szociális szolgáltatások dokumentációja	okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, szociális menedzser, szociális szervező	3 éves intézményvezetői szakmai gyakorlat szociális ellátások területén
A segítő kapcsolat, szakmai önismeret gyakorlata	pszichológus, szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, okleveles	3 éves szakmai gyakorlat szociális ellátások területén

	egészségügyi szociális munkás, szociális menedzser, szociális szervező, mentálhigiénés szakember	
Kommunikációs alapismeretek	pszichológus, szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális menedzser, szociális szervező, kommunikátor	3 éves szakmai gyakorlat szociális ellátások területén
Speciális kommunikáció PSZH személyekkel, kommunikációs készségfejlesztés gyakorlata	pszichológus, szociális munkás, szociálpolitikus, szociálpedagógus, okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális menedzser, szociális szervező	3 éves szakmai gyakorlat, valamint középvezetői vagy vezetői tapasztalat a szociális ellátás területén, továbbá a kommunikáció oktatásában szerzett gyakorlat
Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek (és gyakorlata)	diplomás ápoló, okleveles egészségügyi szociális munkás, okleveles egészségügyi menedzser, mentőtiszt, oxiológus szakorvos	3 éves szakmai gyakorlat szociális ellátások területén
Speciális célcsoportok bemutatása (és gyakorlata: *megfigyelése*)	diplomás ápoló, okleveles egészségügyi szociális munkás, okleveles egészségügyi menedzser, mentőtiszt, oxiológus szakorvos	3 éves szakmai gyakorlat, valamint középvezetői vagy vezetői tapasztalat a speciális célcsoportok szociális ellátása területén
Szociális adminisztráció (és gyakorlata)	diplomás ápoló, okleveles egészségügyi szociális munkás, szociális munkás, szociálpedagógus	3 éves szakmai gyakorlat szociális ellátások területén

b) tárgyi feltételek elméleti képzéshez

Az oktató helyiségeknek meg kell felelniük a nemzeti szabványban vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírásokban foglaltaknak, továbbá az építésügyi, a tűzvédelmi, az egészségvédelmi, a munkavédelmi jogszabályokban előírt követelményeknek és a közegészségügyi előírásoknak.

	Helyiségek	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
1.	Tanterem/előadóterem	Képzési helyszínenként és csoportonként 1 db	A terem alapterülete min.: 1,5 m^2/fő
2.	WC helyiség	Képzési helyszínenként min. 1 db (résztvevők létszámának figyelembevételével)	Szükség szerint akadálymentesített (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
3.	Adminisztrációs iroda és irattár	Intézményenként 1 db	
Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai			
	Eszköz, berendezés	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
4.	Tanulóasztalok	Résztvevők létszámának figyelembevételével	Szükség szerint akadálymentesített berendezési tárgyak (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
5.	Tanári/előadói asztal	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
6.	Székek vagy írólapos székek	Résztvevők/oktatók létszámának figyelembevételével	
7.	Tábla és/vagy flipchart	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
8.	Számítógép internet hozzáféréssel	Tantermenként 1 db	
9.	Álló- és mozgóképvetítő eszköz/projektor	Tantermenként 1 db	
10.	Egyéb eszközök	Flipchartpapír, vetítővászon, mágneses letörölhető tábla, papírok, filctollak	

A képzés bemeneti követelményei

A képzés megkezdéséhez szükséges iskolai előképzettség
általános iskolai végzettség

A képzés megkezdéséhez szükséges szakmai előképzettség
Nem szükséges.

Felmentések kezelése
Felmentési lehetőség a pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek segítője szociális ágazati képzés során nem biztosított.

Előzetesen megszerzett tudás beszámítása
Előzetesen megszerzett tudás beszámítása nem lehetséges.

Előzetes tudásmérés
Előzetes tudásmérés nem engedélyezett.

A képzés eredményes elvégzésének, igazolásának módja
tanúsítvány

A KÉPZÉS FELÉPÍTÉSE

A képzési program célja

Végzettség nélküli munkavállalók felkészítése a pszichiátriai beteg, szenvedélybeteg és hajléktalan ellátotti célcsoportok ügyfeleinél alkalmazható, a szakképzett munkavállalók tevékenységét kiegészítő segítségnyújtásra. Olyan elméleti és gyakorlati képzés nyújtása, melynek segítségével a szakma iránt elhivatott személy segíteni tudja a szakképzett ápoló vagy gondozó munkakörben foglalkoztatott munkavállalót.

A program célcsoportja

Pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek számára biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális alap- vagy szakosított ellátásban, az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 6. § (2) bekezdésében meghatározott szakmai létszám keretében, gondozó munkakörben, szakirányú szakképzettség hiányában foglalkoztatott munkavállalók.

Általános szakmai követelmények

A PSZH segítő képes a szakképzett dolgozó irányításával a rábízott ügyfelet segíteni. Felméri a speciális célcsoportba tartozó személyek alapvető szükségleteit, és a gondozó, vagy az ápoló irányításával, felügyeletével személyre szóló alapvető gondozási feladatokat végez. Munkája eredményessége érdekében az ügyfelekkel és munkatársaival személyes kapcsolatot alakít ki, velük együttműködik. Ha szükséges, baleset esetén elsősegély nyújtására is képes.

A tanfolyamot elvégző képes:

- olvasott, írott köznyelvi és a szakmához kapcsolódó, egyszerű köznyelvi fordulatokkal megfogalmazott, az általa végzett ellátási formához kapcsolódó szöveget megérteni
- köznyelvi szöveget írni
- információkat gyűjteni
- a pszichiátriai betegekhez, szenvedélybetegekhez, valamint hajléktalan személyekhez empátiával fordulni
- érzelmileg stabil, kiegyensúlyozott magatartást tanúsítani
- elhivatottan, segítőkész odafordulással kapcsolatot teremteni
- adekvát módon kommunikálni, nondirektív segítő beszélgetést alkalmazni
- az ügyfeleit motiválni
- felelősségteljesen, nyitott módon hozzáállni az ügyfelek problémáihoz
- a szociális veszélyhelyzeteket, problémákat felismerni
- a szakmai etikai szabályokat betartani, munkahelyének jó hírnevét megőrizni
- feladatait és a megoldandó problémákat gyakorlatiasan értékelni
- az alapvető szükségleteket felmérni
- alapvető gondozási feladatokat felügyelet mellett elvégezni
- segítséget nyújtani a mindennapi életvitel biztosításában
- saját gondozási munkáját felügyelet mellett dokumentálni
- a gyógyászati segédeszközöket, a kényelmi eszközöket használni, karbantartani, tisztítani
- háztartási gépeket, konyhatechnikai eszközöket és a textíliákat használni, tisztítani.

A képzési idő

	Óraszám(óra)*	
Témakörök, tantárgyak	**Elmélet**	**Gyakorlat**
Elméleti témakör **1. Tárgykör: PSZH segítő tevékenység szakmai alapjai**		
1.1. Szociális munka alapismerete – a segítő tevékenység	12	-
1.2. Jogi alapismeretek	8	-
1.3. A szociális szolgáltatások dokumentációja	8	-
2.Tárgykör: Szakmai alapismeretek		
2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek	24	-
2.2. Speciális célcsoportok bemutatása	10	-
2.3. Szociális adminisztráció	2	-
Gyakorlati témakör **A tudásátadáson alapuló gyakorlati képzés**, PSZH ellátással foglalkozó szociális intézményben alapszolgáltatás vagy szakosított ellátás területen történik. (A résztvevő saját intézménye kizárva.)	**Elmélet**	**Gyakorlat**
1. Szakmai készségek, kommunikáció		
1.1. A segítő kapcsolat, szakmai önismeret gyakorlata (önismeret, társismeret, a segítő kapcsolat rendszerszemlélete, szakmai önismeret-motiváció, kiégés)	-	28
1.2. Kommunikációs alapismeretek (verbális és nonverbális kommunikáció, figyelem, megértés, visszajelzés, önkifejezés)	-	16
1.3. Speciális kommunikáció PSZH személyekkel, kommunikációs készségfejlesztés gyakorlata (Saját életükből hozott helyzetek, PSZH segítőként előforduló helyzetek feldolgozása, Én-állapotok, játszmaindítás felismerése, antitetikus lépések gyakorlása, támogatói attitűd kifejezésének gyakorlása)	-	40
2. Szakmai ismeretek		
2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek gyakorlata	-	80
2.2. Speciális célcsoportok megfigyelése	-	64
2.3. Szociális adminisztráció gyakorlata	-	8
Összesen: 300 óra; 22% elmélet 78% gyakorlat	**64 óra**	**236 óra**

* Megjegyzés: az óraszámot tanórának tekintjük, így 1 tanóra = 45 perc.

Teljesítési követelményrendszer

Maximális hiányzás mértéke a program időtartamának 10 %-a.
A részvétel igazolása az oktatók által vezetett jelenléti ív ellenjegyzésével történik.
A fenti 2 feltétel együttes megléte esetén bocsátható a résztvevő záróvizsgára.
A képzésen résztvevő személy a képzés végén záróvizsgát tesz (Rendelet 5. § (1) - (2) bekezdése).
A záróvizsga szóbeli vizsgafeladatból áll.

A szóbeli vizsgához a miniszter által jóváhagyott tételsort az NSZI a honlapján közzéteszi, az a miniszter által történő visszavonásig használható fel.

Záróvizsgára bocsátás feltételei:
A képzési programban meghatározott elméleti és gyakorlati óraszám teljesítésének igazolása.

Vizsgakövetelmények

Záróvizsga:
A képző a záróvizsgát a képzés utolsó napját követő 60 napon belül köteles megszervezni. A záróvizsga időpontjáról a képző legalább 30 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben részt vevő személyt. A képző az NSZI-nek a vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal írásban bejelenti a záróvizsgát, és megküldi a képzési programban meghatározott záróvizsgára bocsátás feltételeinek teljesítéséről szóló igazolást.
A záróvizsga 3 tagú vizsgabizottság előtt történik.

Szóbeli vizsga
A képzésben részt vevő személy a kiemelten gyakorlatorientált szóbeli tételsorból kihúzott tétel alapján beszámol az elméleti és gyakorlati képzésen megszerzett, a gyakorlatban is életszerűen alkalmazható tudásáról (felkészülési idő: 10 perc/vizsgázó, felelési idő: 10 perc/vizsgázó).
A vizsgacsoport létszáma minimum 8 fő, maximum 30 fő.
Záróvizsgára az bocsátható, aki a képzési programban megállapított vizsgára bocsátási követelményeknek eleget tesz.

A záróvizsga értékelése
A záróvizsgát a vizsgabizottság
a) kiválóan megfelelt
b) megfelelt vagy
c) nem felelt meg
minősítéssel értékeli.
A vizsgázó záróvizsgája sikertelen, ha a szóbeli vizsgafeladat „nem felelt meg” minősítéssel zárul.

Javító- és pótlóvizsga
Sikertelen vizsga esetén a vizsgázó javítóvizsgát tehet.
Ha a vizsgázó a vizsgát neki fel nem róható okból meg sem kezdte, vagy megkezdte, de befejezni nem tudta, pótlóvizsgát tehet.
A javító- és pótlóvizsga a képzés befejezését követő egy éven belül tehető le.
A képző bejelentése alapján az NSZI a javító- és pótlóvizsgára legkésőbb a képzés utolsó napját követő egy éven belül lehetőséget biztosít.
Az NSZI a javító- és pótlóvizsga szervezése során az 5. § (9) bekezdésében előírt létszámkorláttól eltérhet.
(14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet)

A záróvizsgára vonatkozó további tudnivalókat (a vizsgabizottság összetétele és díjazása, a záróvizsga dokumentumai, a szociális ágazati képzések vizsgaelnöki névjegyzéke, záró rendelkezések) a Rendelet tartalmazza.

A képzés által nyújtott képesítés

A képzésben résztvevő "Pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek segítője" tanúsítványt kap.

A KÉPZÉSI PROGRAM TÉMAKÖREI

ELMÉLETI TÉMAKÖR

1. A PSZH segítő tevékenység szakmai alapjai (tárgykör)

A tárgykör célja: a résztvevők számára áttekintést nyújtson azon szakmai ismeretekről, amelyek képessé teszik a szociális szolgáltatóknál és szociális intézményekben végzett feladatok ellátására. Megismerteti a képzésben résztvevőkkel a szociálpolitikai döntésekben és azok végrehajtásban résztvevő szerveket, a támogató rendszer egyéb szereplőivel való együttműködés lehetőségeit. El tudják helyezni szakmai feladatukat a jogszabályban meghatározott szociális ellátórendszerben, tisztában legyenek a munkájukhoz szükséges jogszabályi lehetőségekkel és korlátokkal. Fontos, hogy a képzés alatt a PSZH segítő megismerje a szociális szolgáltatás alapdokumentumait, azok tartalmát és szakmai indokoltságát.

A tárgykör tantárgyai

1.1. Szociális munka alapismerete – a segítő tevékenység (12 tanóra elmélet)
1.2. Jogi alapismeretek (8 tanóra elmélet)
1.3. A szociális szolgáltatások dokumentációja (8 tanóra elmélet)

1.1. Szociális munka alapismerete – a segítő tevékenység

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: oktatói előadás, magyarázat, prezentáció, irányított beszélgetés, csoportmunka, feladatlap kitöltése, ellenőrzés, visszacsatolás.

Óraszám: 12 tanóra elmélet

A tantárgy célja: átfogó ismeretek nyújtása a szociális munka sajátosságairól, a segítő foglalkozásokban érvényesülő elméleti irányzatokról, értékekről, és etikai követelményekről. Elméleti tudás megalapozásával elősegíteni a mindennapi szakmai munka eredményességét.

A tantárgy rövid tartalma: a szociális munka szakma kialakulása, története, a professzionális szociális munka megjelenése Magyarországon. Napjaink jellemző társadalmi problémái, és a szociális munka segítségével az arra adott lehetséges válaszok. A szociális munka definíciója, szándéka, alapelvei, értékei. A szociális munka etikai kódexe, etikai dilemmák. A szociális munka színterei. Alap ismeretei legyenek a PSZH segítőknek, hogy milyen társadalmi problémákkal küzdenek a gondozottjaik, a szociális munka milyen válaszokat tud adni ezekre a problémákra. Humán ökorendszer mint természetes támogatórendszer, illetve a humán ökorendszerből származó esetleges problémaforrások, beavatkozási lehetőségek. A szociális munka kompetenciahatárai és a támogatórendszer egyéb szereplőivel való együttműködés lehetőségei. A szociális munkás által végzett szakmai tevékenység – előgondozás – mint együttműködési lehetőség, a PSZH segítő személyre szabott képet kap az általa segített ellátottról.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: társadalmi egyenlőtlenség, szegénység, demográfia, szociális munka, szabadság, egyenlőség, szolidaritás, tolerancia, igazságosság, kliensközpontúság, jóléti professzió, felelősség, tisztelet, empátia, kompetencia, szociálpolitika, ellátórendszer, humán ökorendszer, természetes támaszok, család, addikció, deviáns viselkedés, munkanélküliség.

Kötelező szakirodalom:

- Nagyné Tarjányi Judit (2015) Szociális Munka. NSZFH

Ajánlott szakirodalom:

- SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI KÓDEXE (2016), Szociális Szakmai Szövetség

Jogszabályok:
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásokról és szociális ellátásokról
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

1.2. Jogi alapismeretek

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: oktatói előadás, magyarázat, prezentáció, irányított beszélgetés, csoportmunka, feladatlap kitöltése, ellenőrzés, visszacsatolás.

Óraszám: 8 tanóra elmélet

A tantárgy célja: megismertetni a részvevőket a feladatok ellátásához szükséges jogi alapfogalmakkal és ismeretekkel. Képesek legyenek elhelyezni segítő munkájukat a jogrendszerben és a szociálpolitikai ellátórendszerben. Tudjanak megfelelő tájékoztatást nyújtani a PSZH személyek, családok számára az igénybe vehető ellátásokról. Ismerjék meg az intézményi ellátáson belül alkalmazható korlátozó intézkedések formáit.

A tantárgy rövid tartalma: társadalmi viszonyok szabályozása a jogalkalmazás segítségével, jogképesség, cselekvőképesség. Az alapvető emberi jogok és kötelességek, a személyiség és adatvédelem, a szociális törvény erre vonatkozó szabályai. A szociális törvény által szabályozott ellátások, azok fajtái. A szociális szakosított ellátási formák és intézménytípusok. A fogyatékossággal élő személyek jogai, esélyegyenlőségük biztosítása, esélyegyenlőségi törvény. Az ellátottjogi képviselő szerepe az ellátotti jogok érvényesítésében. A korlátozó intézkedés formáinak bemutatása és alkalmazásának lehetősége.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: törvény, rendelet, jogrendszer, jogalkalmazás, jogképesség, személyes adat, adatkezelés, ellátotti jogok, szociális ellátások, szociális szolgáltatások, alapszolgáltatás, személyes gondoskodás, korlátozó intézkedés.

Kötelező szakirodalom:
- Szekeresné Dr. Makra Ibolya (2010) Közigazgatási és jogi ismeretek. NSZFI

Jogszabályok:
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásokról és szociális ellátásokról
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól

1.3. A szociális szolgáltatások dokumentációja

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: oktatói előadás, magyarázat, prezentáció, irányított beszélgetés, csoportmunka, teszt kitöltése, ellenőrzés, visszacsatolás.

Óraszám: 8 tanóra elmélet

A tantárgy célja: ismerjék meg a szociális szolgáltatások alapdokumentumait és azok szakmai tartalmát.

A tantárgy rövid tartalma: a szociális szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályok által meghatározott kötelező szakmai dokumentációk - alapító okirat, SZMSZ, szakmai program, házirend, megállapodás - tartalmának, azok szükségességének megismerése.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: engedélyezési eljárás, ellátás megszervezése, fenntartó, intézményi jogviszony, szervezet, ellátás igénybevétele, érdekképviselet, személyi feltételek, tárgyi feltételek.

Kötelező szakirodalom:

- Szekeresné Dr. Makra Ibolya (2010) Közigazgatási és jogi ismeretek. NSZFI, Budapest

Jogszabályok:

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

2. Szakmai alapismeretek (tárgykör)

A tárgykör célja: a résztvevők ismeretet kapjanak a mentális és szenvedélybetegségekről, valamint a hajléktalanságról. Felismerjék az alapvető gondozási szükségleteket, továbbá kompetenciahatáraik betartása mellett képessé váljanak az alapvető szükségletek kielégítésére. Képet kapjanak a pszichoszociális problémákkal küzdő személyek mentálhigiénés ellátásának, foglalkoztatásának lehetőségeiről, módszereiről és hatásáról.

A tárgykör tantárgyai
2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek (24 tanóra elmélet)
2.2. Speciális célcsoportok bemutatása (10 tanóra elmélet)
2.3. Szociális adminisztráció (2 tanóra elmélet)

2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: előadás, előadás prezentációval, magyarázat, irányított beszélgetés, visszacsatolás.

Óraszám: 24 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők olyan szakmai ismeretekhez jussanak, amelyek képessé teszik a szolgáltatást igénybevevő ügyfelek gondozását végző ápoló, vagy gondozó munkájának segítésére. Az alapvető emberi szükségletek felmérése alapján tudjanak prioritást felállítani az alapvető gondozási feladatok elvégzésében. Kompetenciahatárok betartása mellett képesek legyenek az alapvető gondozási feladatok elvégzésére. A képzésben résztvevők képesek legyenek állapotváltozás vagy baleset észlelésekor segítséget hívni, elsősegélyt nyújtani és az újraélesztést megkezdeni. Tudják a gyakorlatban alkalmazni az elméleti előadások alkalmával elsajátított tudást.

A tantárgy rövid tartalma: egészségi állapot fogalma, összetevői és az egészségi állapotot befolyásoló tényezők. Az egészség, betegség fogalma, valamint a betegség lefolyása, kialakulásának okai. A gondozás fogalma, jellemzői, a szociális gondoskodás célja, a szociális gondozás elemei. A mentálhigiénés gondozás feladatai, lelki egészségvédelem. Maslow-féle szükségletpiramis rendszerének értelmezése, az emberi szükségletek hierarchiája. Alvási igény és a pihenés szükséglete. A beteg ágya, ágyneműcsere, valamint a beteg kényelmét szolgáló eszközök megismerése. A mozgás jelentősége, a beteg aktív és passzív helyzetváltoztatása, a mozgatás módszerei és ebben a segítő kompetenciahatárainak ismertetése. Személyi higiéné fontossága, lehetőségei és a higiénés szükséglet kielégítéséhez használható eszközök megismerése, valamint alkalmazása. Az alapvető tápanyagok ismertetése és jelentőségük a szervezetben. Az egészséges táplálkozás. A normál étrend és a diéta közötti különbség, valamint a megfelelő mennyiségű folyadékbevitel jelentősége. Ételintolerancia fajtái és tünetei. A széklet-, és a vizeletürítés szükséglete, a széklet és vizelet megfigyelése, valamint felfogásukra szolgáló eszközök ismerése. A szervezetből ürülő váladékok, és azok felfogására használatos eszközök. Elsősegélynyújtás alapjai és a laikus újraélesztés protokollja. A halál fogalma, észlelése esetén teendők, illetve a halott körüli segítői feladatok. A haldoklás fázisai, és a haldokló beteg körüli teendők.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: egészségi állapot, egészség, betegség, gondozás, szociális gondoskodás, lelki egészségvédelem, mentálhigiéné, emberi szükséglet, higiéné, mobilizálás, energiaszükséglet, diéta, ételintolerancia, elsősegélynyújtás, laikus újraélesztés, haldoklás, halál.

Kötelező szakirodalom:

- Rácz Tiborné (2010) Gondozási ismeretek. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest
- Dolozim Emese (2008) Ápolástani alapismeretek. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest

Ajánlott szakirodalom:

- Dr. Bokor Nándor (2014) Általános ápolástan – gondozástan. Medicina Könyvkiadó, Budapest
- Nagyné Tarjányi Judit (2016) Mentálhigiéné, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest
- Hornyák István Ph.D. (2017) Elsősegélynyújtás mindenkinek. Magyar Vöröskereszt, Budapest
- Hunka Balázs – Kisiván Csaba (2015) Az elsősegélynyújtás kézikönyve. Medicina Könyvkiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

2.2. Speciális célcsoportok bemutatása

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: előadás, előadás prezentációval, magyarázat, irányított beszélgetés, visszacsatolás.

Óraszám: 10 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a leggyakrabban előforduló mentális és szenvedélybetegségeket, képet kapjanak e betegségek megjelenési formáiról, illetve ismerjék a kórképek leggyakrabban megjelenő tüneteit. Tájékozódjanak a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek foglalkoztatásának lehetőségeiről, módszereiről, illetve jótékony hatásáról. Képessé váljanak a deviáns viselkedésformák felismerésére, elkülönítésére. Megismerjék a kóros tudatállapotokat annak érdekében, hogy az ügyfél tudatállapotában történő változás észlelésével segíteni tudják az ápoló, vagy a gondozó munkáját. Képet kapjanak a hajléktalanság magyarországi helyzetéről.

A tantárgy rövid tartalma: betegmegfigyelés szempontjai, és a tünetekről általában. PSZH személyek tudatállapota, magatartása, a kóros tudatállapotok ismertetése. Pszichopatológiai ismeretek, az emberi psziché főbb elemei. Az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, gondolkodás, értelem, érzelmi élet, hangulat és a tudat zavarai. Pszichiátriai betegségek legfontosabb tünetei és jellemzői (szorongás, mánia, depresszió, skizofrénia, személyiségzavarok, pánikroham, fóbiák). A mentális állapotváltozás észlelésének fontossága. Szenvedélybetegség és a függőségi állapot definiálása. A függőség kialakulásának háttere, folyamata, a környezet szerepe a függőség fenntartásában. Szenvedélybetegségek (alkohol, narkomániák) ismertetése. Delírium fogalma, tünetei. A pszichiátriai és szenvedélybetegek foglalkoztatása. A hajléktalanság fogalma, kialakulásának jellemző okai és kezelésének lehetőségei. A hajléktalansággal együtt járó pszichés sajátosságok.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: betegmegfigyelés, tünet, mentális egészség, érdektelenség, aluszékonyság, mélykábultság, eszméletlenség, eufória, térbeli és időbeli tájékozatlanság, negativizmus, delírium, delirium tremens, szimulálás, betegségtagadás, szorongás, mánia, depresszió, hallucináció, skizofrénia, paranoid zavarok, függőség, deviancia, hajléktalanság, szocioterápia, fejlesztő foglalkoztatás.

Kötelező szakirodalom:

- Dr. Bokor Nándor (2014) Általános ápolástan – gondozástan. Medicina Könyvkiadó, Budapest (189-201. oldal)

Ajánlott szakirodalom:

- Fügedi János – Németh Attila (2009) A pszichiátria magyar kézikönyve. Medicina Könyvkiadó, Budapest
- Irinyi Tamás (2000) Pszichiátriai szakápolástan. Medicina Könyvkiadó, Budapest
- Ronald J. Comer (2005) A lélek betegségei - Pszichopatológia. Osiris Kiadó, Budapest
- Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán (2005) Hajléktalanellátás (Hallgatói segédanyag), NCSSZI
- https://www.ajbh.hu/ - Az alapvető jogok biztosának honlapja
- http://www.ijsz.hu/ - Integrált Jogvédelmi Szolgálat honlapja
- http://www.egyenlobanasmod.hu/ - Az Egyenlő Bánásmód Hatóság honlapja

Ajánlott filmek:

- Scott Kalvert – Egy kosaras naplója (1995) – amerikai életrajzi dráma
- Luis Mandoki – Ha a férfi igazán szeret (1994) – amerikai romantikus dráma
- Betty Thomas – 28 nap (2000) – amerikai filmdráma
- Öt történet az elmezavarról (2014) Bryce Dallas Howard – Lucy, Laura Dern – Grace, Sharon Maguire – Allison, Bonnie Hunt – Eddie, Ashley Judd – Maggie

Jogszabályok:

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról

2.3. Szociális adminisztráció

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: előadás prezentációval, dokumentumok bemutatása, magyarázat.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerkedjenek a pszichiátriai beteg, a szenvedélybeteg és hajléktalan személyek által igénybe vehető alapszolgáltatásban és intézményi ellátásban kötelezően vezetendő dokumentációkkal, legyenek tisztában az adminisztráció szükségességével és kezelésével.

A tantárgy rövid tartalma: a pszichiátriai beteg, a szenvedélybeteg és hajléktalan személy által igénybe vehető alapszolgáltatásban és intézményi ellátásban alkalmazott dokumentációk bemutatása (kérelem a szolgáltatás igénybevételéhez, igénybevételi napló, tevékenységnapló, egyéni gondozási-fejlesztési terv, egyéni szolgáltatási terv), a dokumentumok vezetésének jogszabályi kötelezettsége. Az adatvédelem fő szabályainak ismertetése. A bentlakásos intézményben használható egyéb dokumentációk ismertetése (anamnézis felvétele, megfigyelő lap, eseménynapló).

A tanóra során tisztázandó fogalmak: adatvédelem, kötelezően vezetendő dokumentumok, igénybevételi napló, gondozási terv, fejlesztési terv, egyéni szolgáltatási terv, eseménynapló.

Kötelező szakirodalom:

- https://szocialisportal.hu/tema/tudastar/iratmintak

Jogszabályok:

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

GYAKORLATI TÉMAKÖR

A tudásátadáson alapuló gyakorlati képzés, a PSZH ellátással foglalkozó szociális intézményben, alapszolgáltatás vagy szakosított ellátás területen történik.

A gyakorlati képzés óraszáma: 236 óra

1. Szakmai készségek, kommunikáció (tárgykör)

A tárgykör célja: a résztvevők számára áttekintést nyújtson az emberi pszichikumról, személyiségről, a társas érintkezés sajátosságairól. Képessé váljanak a reális énkép kialakításával és a viselkedés kontrollálásával a kompetenciájukba tartozó szakmai szolgáltatás ellátására. Szakmai önismeret fejlesztése és annak tudatosítása, hogy a szociális szakember személyisége munkaeszköz a feladatok ellátása során. Vállaljanak felelősséget az ügyfél és a segítő közötti kommunikáció folyamatáért. Ismerjék fel a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek és a hajléktalan személyek speciális kommunikációs jeleit, ezekre adekvát és támogató válaszokat tudjanak adni.

A tárgykör tantárgyai

1.1. A segítő kapcsolat, szakmai önismeret gyakorlata (28 tanóra gyakorlat)
1.2. Kommunikációs alapismeretek (16 tanóra gyakorlat)
1.3. Speciális kommunikáció PSZH személyekkel, kommunikációs készségfejlesztés gyakorlata (40 tanóra gyakorlat)

A tárgykör során alkalmazott módszerek:
A tárgykör ismeretanyaga saját élményű foglalkozások keretében kerül feldolgozásra: csoportos-kiscsoportos módszerek szituációs gyakorlatok, esetmegbeszélés, önismereti kommunikációs gyakorlatok segítségével.

1.1. A segítő kapcsolat, szakmai önismeret gyakorlata

Gyakorlat óraszáma: 28 óra

A gyakorlat célja: az önismeret, társismeret fejlesztése, a szakmai én és személyes én közötti különbségek és összefüggések felismerése. Képessé váljanak a hatékony segítségnyújtásra, a pszichés készségek fejlesztése által. A saját lelki egészségük megőrzése érdekében hatékonyan alkalmazzák a prevenciós eszközöket. A gyakorlat a segítő személyiségének kibontakozását, differenciálódását, társas viszonyainak dinamizálását szolgálja. A tanulók kerüljenek közelebb saját maguk és társaik megismeréséhez, fejlődjön önismeretük. Fejlett önismeret birtokában hatékonyabb segítővé váljanak, fejlődjön a belső, pszichés szabályozás. Ismerjék fel a rájuk nehezedő pszichés terheket, legyenek saját módszereik a terhelések kivédésére, a lelki egyensúlyuk fenntartására.

A gyakorlat rövid tartalma: a gyakorlat során egyszerű, a mindennapi életben alkalmazható készségek elsajátítása történik, saját élményt nyújtó szocioterápiás játékok segítségével. Az itt felsorolt gyakorlatok ajánlás szintűek, a gyakorlat vezetője alkalmazhat más játékokat, amennyiben hatékonyabban el tudja érni a gyakorlat célját az adott tanulócsoporttal. A gyakorlat vezetője figyelembe veszi a csoport dinamikáját, és minden résztvevő számára kellő gyakorlási időt és személyre szóló visszajelzéseket biztosít.

Ajánlott játékok, feladatok:

önismereti és társismereti játékok, egyéni feladatok: pl. Johari-ablak; Rudas János Énkép-másként című énképvizsgálati kérdőív, Én-vers, Önismereti fogalomtár. **Páros gyakorlatok:** pl. Párválasztás szemkontaktussal; Utánozd a mozdulatot. **Csoportos gyakorlatok:** pl. A csoport ritmusa; Közös rajz; Szobor. A „szakmai én" feltérképezése: „Miért segítek?" Motivációs lista összeállítása; A kiégés megelőzése: Saját rekreációs lista.

1.2. Kommunikációs alapismeretek

Gyakorlat óraszáma: 16 óra

A gyakorlat célja: a kommunikáció alapjainak elsajátítása a jó emberi kapcsolatok kialakítása érdekében. A hatékony segítő kapcsolat kiépítése és működtetése érdekében tudatosan használják a verbális és nonverbális kommunikáció eszközeit. Megértsék a saját beszédüket kísérő jelzéseket. Belső jeleiket – gondolataikat, érzéseiket, indulataikat – felismerjék, megértsék, tudatosabban kezeljék, illetve fejezzék ki a külvilág felé. Pontosan, árnyaltan és adekvátan tudják kifejezni önmagukat.

A gyakorlat rövid tartalma: az alkalmazott gyakorlatok indirekt módon irányítják a résztvevőket a belátás elérésére, önismeretre és nehezen verbalizálható élményrétegek megfogalmazására. Egymás megértése és elfogadása felé terelnek. A résztvevők lehetőséget kapnak a meglévő érzések, gondolatok ventilálására csoporthelyzetben. Kilépnek a megszokott kommunikációs rendszerből, új viselkedési mintákat gyakorolnak be. Az egyes technikákban megélt és a folyamat közben kialakuló, épülő önkifejezés képessége elősegíti, hogy a PSZH segítők munkájuk során kongruensebben és árnyaltabban fejezzék ki önmagukat. A nonverbális technikáktól a verbális technika felé haladunk, követjük az egyéni- és a csoportfejlődés szakaszait.

Ajánlott játékok, feladatok:

Mozgásos gyakorlatok: Egyéni: egy szoborszerű pózzal kifejezi azt az érzést, vagy hangulatot, amiről úgy gondolja, hogy leginkább meghatározza mindennapjait; hívás-küldés kifejezése mozdulattal; **Páros gyakorlatok:** párválasztás szemkontaktussal; felemelés; kéznyitás. **Csoportos gyakorlatok:** biztonsági háló; barlang.

Verbális gyakorlatok: Egyéni: névjegykártya; bemutatkozás 5 szóban; **Páros gyakorlat:** figyelmes meghallgatás.

1.3. Speciális kommunikáció PSZH személyekkel, kommunikációs készségfejlesztés gyakorlata

Gyakorlat óraszáma: 40 óra

A gyakorlat célja: a segítők ismerjék fel és tudják értelmezni a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek és a hajléktalan kliensek sajátos kommunikációs jelzéseit. Legyenek általános ismereteik a verbális és nonverbális tartalmakról, azok okairól. Mindennapi munkájuk során ismerjék fel és tudják értelmezni a PSZH ügyfelek sajátos kommunikációs jelzéseit. Képessé váljanak arra, hogy ezekre a megnyilvánulásokra elfogadó és támogató válaszokat tudjanak adni. Vállaljanak felelősséget a kommunikációs helyzet folyamatáért. Tudatosítsák az ezekre megfogalmazódott saját, önkéntelen reakcióikat, válaszaikat, legyenek képesek szakmai szintre emelni, átfogalmazni azokat. Legyenek képesek kifejezni empatikus és támogatói attitűdjüket.

A gyakorlat rövid tartalma: a gyakorlat során a résztvevők helyzetgyakorlatok segítségével felidéznek, átgondolnak egy-egy saját, mindennapjaikban, majd a gyakorlatvezető segítségével a PSZH ügyfelekkel végzett segítői tevékenység során előforduló helyzeteket. Megfogalmazzák a helyzettel kapcsolatos gondolataikat és érzéseiket, illetve tudatosítják megoldási stratégiáikat és azok következményeit.

Ajánlott játékok, feladatok:
Csoportos feladatok: Érzelmek listája; Címer-pajzs; Figyelmes meghallgatás; Empátia gyakorlatok-Lépj a cipőmbe; **Párbeszéd gyakorlatok**: az Én-állapotok demonstrálásával, helyzetgyakorlatok során felmerülő játszmaindító és antitetikus lépések, mondatok listázása. Példamondatok gyűjtése az empatikus, illetve a támogatói attidűd kifejezésére.

2. Szakmai ismeretek (tárgykör)

A tárgykör célja: a résztvevő az elméleti előadások alkalmával szerzett tudását bővítse a gyakorlat során. Ismerje meg a gyakorlatot biztosító intézmény által nyújtott szolgáltatásokat, és a szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek problémáit. Az ápoló vagy gondozó munkakörben foglalkoztatott személy irányítása mellett aktívan vegyen részt az ügyfél alapvető szükségleteinek felmérésében és kielégítésében, továbbá segítse a szakképzett dolgozót a szociális szolgáltató szakmai programjában meghatározott célok elérésében.

A tárgykör tantárgyai:

2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek gyakorlata (80 tanóra gyakorlat)
2.2. Speciális célcsoportok megfigyelése (64 tanóra gyakorlat)
2.3. Szociális adminisztráció gyakorlata (8 tanóra gyakorlat)

A tárgykör során alkalmazott módszerek: egy szociális szolgáltató/intézmény részletes megismerése, konkrét esetek megbeszélése, feldolgozása, gyakorlati bemutató, oktatófilmek közös megtekintése, kiscsoportos együtt gondolkodás, problémamegoldás, szituációs feladatok.

2.1. Gondozási, elsősegély-nyújtási alapismeretek gyakorlata

Gyakorlat óraszáma: 80 óra

A gyakorlat célja: tudják a képzésben résztvevők az elméleti előadások alkalmával elsajátított tudást a gyakorlatban alkalmazni. Ismerjék meg, kísérjék végig és segítsék a gondozó munkáját. A résztevők képesek legyenek az alapvető emberi szükségleteket felmérni. Képesek legyenek prioritás felállítását követően az alapvető – szakmai végzettséget nem igénylő – gondozási feladatokat elvégezni. Az ápoló vagy a gondozó irányítása és felügyelete mellett végezzék el a rájuk bízott ügyfél öltöztetését, zuhanyoztatását, fürdetését, etetését, testsúlyának, testmagasságának mérését, továbbá a szükséges mértékig segítsék közvetlen környezetének rendbetételében.

Gyakorlat tartalma: az alapvető emberi szükségletek felmérése, kielégítése a kompetenciahatárok betartásával. A szakdolgozó felügyeletével, az önállóan végezhető tevékenységek (öltöztetés, zuhanyoztatás, beteg fürdetése ágyban, etetés) teljesítése. A beteg ágya, ágyneműcsere, valamint a beteg kényelmét szolgáló eszközök megismerése. Megfelelő ruházat kiválasztása, az öltöztetés és a vetkőztetés gyakorlati megvalósítása. Az étkezés felügyelete és a beteg etetése ágyban. Az ügyfél testtömegének és testsúlyának

mérése, dokumentálása. A váladékok felfogására szolgáló eszközök alkalmazása, előírás szerinti fertőtlenítésük elvégzése. A gondozás folyamatának végig kísérése, a gondozó munkájának segítése. A mentálhigiénés ellátás megfigyelése, az ügyfél motiválása a foglalkoztatásba való bekapcsolódás érdekében. Elsősegélynyújtás a kompetenciahatárok betartása mellett, a laikus újraélesztés protokolljának alkalmazása a gyakorlatban. A haldokló beteg és a halott körüli segítői feladatok ellátása (az elhunyt elkülönítése, lemosása, öltöztetése, környezetének rendbetétele).

2. 2. Speciális célcsoportok megfigyelése

Gyakorlat óraszáma: 64 óra

A gyakorlat célja: tudják a képzésben résztvevők az elméleti előadások alkalmával elsajátított tudást a gyakorlatban alkalmazni. Ismerjék meg a pszichiátriai beteg, a szenvedélybeteg és a hajléktalan személy szociális ellátását biztosító szolgáltató vagy intézmény szakmai programját, az abban kitűzött célokat. Figyeljék meg a speciális célcsoportba tartozók tudatállapotát és magatartását, legyenek tisztában a tudatállapot-változás észlelésének fontosságával és az esetleges következményeivel.

Gyakorlat tartalma: a speciális célcsoportba tartozó betegek megfigyelése. A PSZH személyek tudatállapotának, magatartásának megfigyelése. A mentális állapotváltozás észlelése, jelzése. A pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek foglalkoztatásának megfigyelése, és szocioterápiás foglalkozáson való részvétel. A hajléktalan személy életmódbeli sajátosságainak megismerése.

2.3. Szociális adminisztráció gyakorlata

Gyakorlat óraszáma: 8 óra

A gyakorlat célja: a szolgáltatói nyilvántartási rendszer és a szociális ellátó rendszerben kötelezően használt dokumentumok megismerése.

Gyakorlat tartalma: a szociális ellátó rendszerben kötelezően használt dokumentumok (kérelem a szolgáltatás igénybevételéhez, igénybevételi napló, tevékenységnapló, egyéni gondozási-fejlesztési terv, egyéni szolgáltatási terv, eseménynapló, megfigyelő lap) megismerése.